

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף רוח וחברה
הפיקוח על הוראת התקשורת והקולנוע

חוזר מפמ"ר תקשורת חט"ע - תשע"ו

תוכן עניינים

2.....	דבר המפמ"רית – דורית באלין
3.....	צוות הפיקוח על הוראת התקשורת והקולנוע
4.....	טבלת מגמות ארצית
4.....	תכנית הלימודים בתקשורת
5.....	בחינת בגרות
5.....	עושים סדר – בין רפורמות ותכניות לימודים
8.....	התמחויות בהפקה - וידיאו, רדיו, עיתונות כתובה וצילום סטילס
9.....	וידיאו
10.....	רדיו
10.....	עיתונות כתובה
11.....	צילום סטילס
11.....	גמולי הגשה לבגרות
11.....	גישות בהוראת התקשורת
12.....	1. השכלה כללית
14.....	2. הערכה חלופית
16.....	3. עבודות חקר
16.....	4. פדגוגיה דיגיטלית
17.....	5. למידה מבוססת פרויקטים - PBL
18.....	6. מחויבות חברתית ומעורבות קהילתית
20.....	עבודת גמר בתקשורת
20.....	פיתוח מקצועי - רישיון הוראה
21.....	השתלמויות
21.....	ימי עיון
22.....	אירועים מרכזיים
22.....	המלצות לפעילות חוץ בית ספרית עם תלמידי המגמה
24.....	מורים חדשים
24.....	חינוך מיוחד

דבר המפמ"רית – דורית באלין

למורים לתקשורת שלום רב,

בפתיחה לחוזר המפמ"ר תשע"ו אני מבקשת לצטט מתוך התפיסה הרעיונית של תכנית הלימודים החדשה בתקשורת:

"תקשורת היא אחת מהזירות החברתיות והתרבותיות המרכזיות. לימודי התקשורת מהווים הזדמנות חשובה לבירור האופן שבו מועברים בתקשורת ערכים כגון: שפה, תרבות וזהות ישראלית, סובלנות, פלורליזם וקבלת האחר. מוסר, אחריות, ערכות חברתיות ואזרחיות, דמוקרטיה ועקרונותיה, ערכים סביבתיים וחינוך לבריאות. לימודי התקשורת מהווים הזדמנות חשובה לחינוך לערכים אלה, ומנגד לחנך לצריכה ביקורתית של תקשורת שלעיתים מציגה ערכים הסותרים את אלה שנמנו לעיל".

ועדת המקצוע בתקשורת ניסתה לחדד ולהגדיר בצורה ברורה את היעדים המרכזיים של לימודי התקשורת והדגישה את הצורך בהקניית כלים לקריאה, צפייה והאזנה ביקורתיים לשם זיהוי אינטרסים אידיאולוגיים, מקצועיים וכלכליים ובכלל זה שילוב ההתנסות בהפקה לשם פיתוח היכולות התקשורתיות, האמנותיות ובעיקר לשם ביטוי ויצירה עצמאית ואישית.

עם כניסתה של תכנית הלימודים החדשה במקביל לרפורמה שעוסקת בלמידה משמעותית והערכה חלופית, נפלה בחלקכם הזדמנות לבדוק מחדש את דרכי ההוראה שלכם. למצוא דרכים חדשות להוראת התכנים, דרכים המשלבות גישות חדשניות להוראה כולל שילוב פדגוגיה דיגיטלית, הפיכת הלומדים לפעילים ומעורבים בחקר התכנים, לשלב את הלמידה עם הסביבה בה הם חיים ובעיקר לצאת "מהקופסא".

אני מצפה שנמצא את הדרך לבסס את האמונה בתלמידים, להאמין ביכולות שלהם, ברצון האנושי הבסיסי לדעת וללמוד, ובעיקר לפתח סקרנות תוך הכרה בשונות שבין בני האדם.

זאת שנה עם הרבה חידושים, אני וצוות ההדרכה עומד לצידכם, נלווה את השנה בהשתלמויות ומפגשים פנים מול פנים.

מאחלת לכולם שנה טובה, רגועה ומאתגרת.

שלכם,

דורית באלין

צוות הפיקוח על הוראת התקשורת והקולנוע

שם	התפקיד	נייד	דוא"ל
דורית באלין	מפמ"ר תקשורת וקולנוע	050-6282396	ballin@netvision.net.il
רויטל שטרן	מפקחת על לימודי התקשורת והאמנויות בחמ"ד	050-8289350	revitalzi@education.gov.il
רשימת מדריכי תקשורת			
איבנה רטנר	מדריכה ארצית לתקשורת - אחראית על מחוז צפון וחיפה	050-7156711	ratnere@gmail.com
מור חסיד לוי	מדריכה ארצית לתקשורת - אחראית על מחוז דרום	054-4960661	mor.hassid@gmail.com
חני ינאי גלין	מדריכה ארצית לתקשורת - אחראית על מחוז ת"א וירושלים	053-7583350	galinh@hotufi.com
שי ולדמן	מדריך ארצי לתקשורת - אחראי על החמ"ד	052-2233318	waldmans@netvision.net.il
רשא פודי - עומרי	מדריכה ארצית לתקשורת - אחראית על בתי הספר הערביים	054-7689283	rfoodi@gmail.com
רשימת מדריכי קולנוע			
עדן צולי	מדריכה ארצית לקולנוע	052-2250492	haeden@gmail.com
מור חסיד-לוי	מדריכה ארצית לקולנוע - אחראית על מחוז דרום	054-4960661	mor.hassid@gmail.com
בני בן דוד	מדריך ארצי לקולנוע, רפרנט לבחינות הבגרות בקולנוע	054-6442882	bennyben@post.tau.ac.il
מרגלית ישראלי	מדריכה ארצית לקולנוע	052-8445955	margalit12@gmail.com
ערן ליבני	מדריך ארצי לקולנוע - אחראי על פדגוגיה דיגיטלית	054-4577814	dominogross@gmail.com
אור מנחם	מדריכה ארצית לקולנוע בחמ"ד	050-2057207	Orm555@gmail.com
רשימת מדריכי הפקה			
עדן צולי	מדריכה ארצית לוידאו	052-2250492	haeden@gmail.com
יוני לביא	מדריך ארצי לרדיו	054-4906609	106fm@hotmail.com
אינאס פרוג'ה	מדריכה ארצית לעיתונות	050-7725837	enasameen@gmail.com
נעמה כהן-אשכנזי	מדריכה ארצית לצילום סטילס	050-6491890	naama.c.as@gmail.com
אפרת כהנא בן-ברוך	מדריכה ארצית לוידאו ולקולנוע בחמ"ד	054-4639081	efrat3040@gmail.com
1. הנכם מוזמנים להתעדכן בחומרי למידה והוראה ובהודעות באתר המפמ"ר - http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Tikshoret/HodaotVeIdkunim/LuachHodaot.htm 2. מורים יקרים, מתוך רצון לייצל את ממשקי העבודה מולכם, בכל שאלה, בקשה או עצה הנכם מתבקשים לפנות קודם לכן לאחד המדריכים המחוזיים – אנא כבדו את נהלי העבודה החדשים. 3. צוות הפיקוח מזמין את כל מורי התקשורת והקולנוע (עיוניים ומעשיים כאחד) המלמדים בפועל להצטרף לקבוצת הפייסבוק שלנו הנושאת את השם "קהילת המורים לתקשורת ולקולנוע" ולהיות שותפים לפלטפורמה מקצועית וחברתית של שיתוף רעיונות וחוויות בקישור הבא: https://www.facebook.com/groups/397119763684803			

טבלת מגמות ארצית

כמדי שנה, רכזי המגמות מתבקשים למלא את פרטי המגמות העדכניים בקישור המצורף. אנא הקפידו על מילוי כל הטופס לצורך משלוח בחינות בגרות והקצאת בוחנים.

<https://docs.google.com/forms/d/1vICEGPVRFqkmbTnkcithdrGUC8pp43ADiINsOxJINpQ/viewform>

תכנית הלימודים בתקשורת

בתשע"ו יורחב הפיילוט להטמעת תכנית הלימודים החדשה בתקשורת ובתשע"ז תכנס תכנית הלימודים במלואה. לטובת המהלך נפתחה קבוצת פייסבוק הנושאת את השם "תכנית לימודים חדשה בתקשורת" המהווה פלטפורמה לשיתוף בחומרים, התלבטויות ושאלות - [/https://www.facebook.com/groups/493732737456898](https://www.facebook.com/groups/493732737456898)

להלן עיקרי הרציונל של תכנית הלימודים בתקשורת.

תכנית הלימודים החדשה מתמקדת בשלושה היבטים של המדיה:

1. תקשורת שפה ומציאות: שיח התקשורת
2. תקשורת ודמוקרטיה: מרחב מוסדות ופיקוח
3. א. תקשורת כתרבות
ב. תקשורת וטכנולוגיה: טכנולוגיות ושינוי חברתי.

תכנית הלימודים החדשה רותמת את ההיכרות עם מחקר התקשורת לטובת מטרות פדגוגיות, חינוכיות ואזרחיות ומאפשרת לתלמידים היכרות עם מאפייני אמצעי התקשורת החדשים והמסורתיים תוך שימת דגש על הקניית כלים אורייניים-ביקורתיים. התכנית מושתתת על הטמעת הלימודים המעשיים במסגרת הלימודים העיוניים, תוך רתימתם להבנה טובה יותר של סוגיות תיאורטיות באמצעות התנסות בהפקה ודיון בדוגמאות אמפיריות מעולמם של התלמידים ודרך נקודת מבטם.

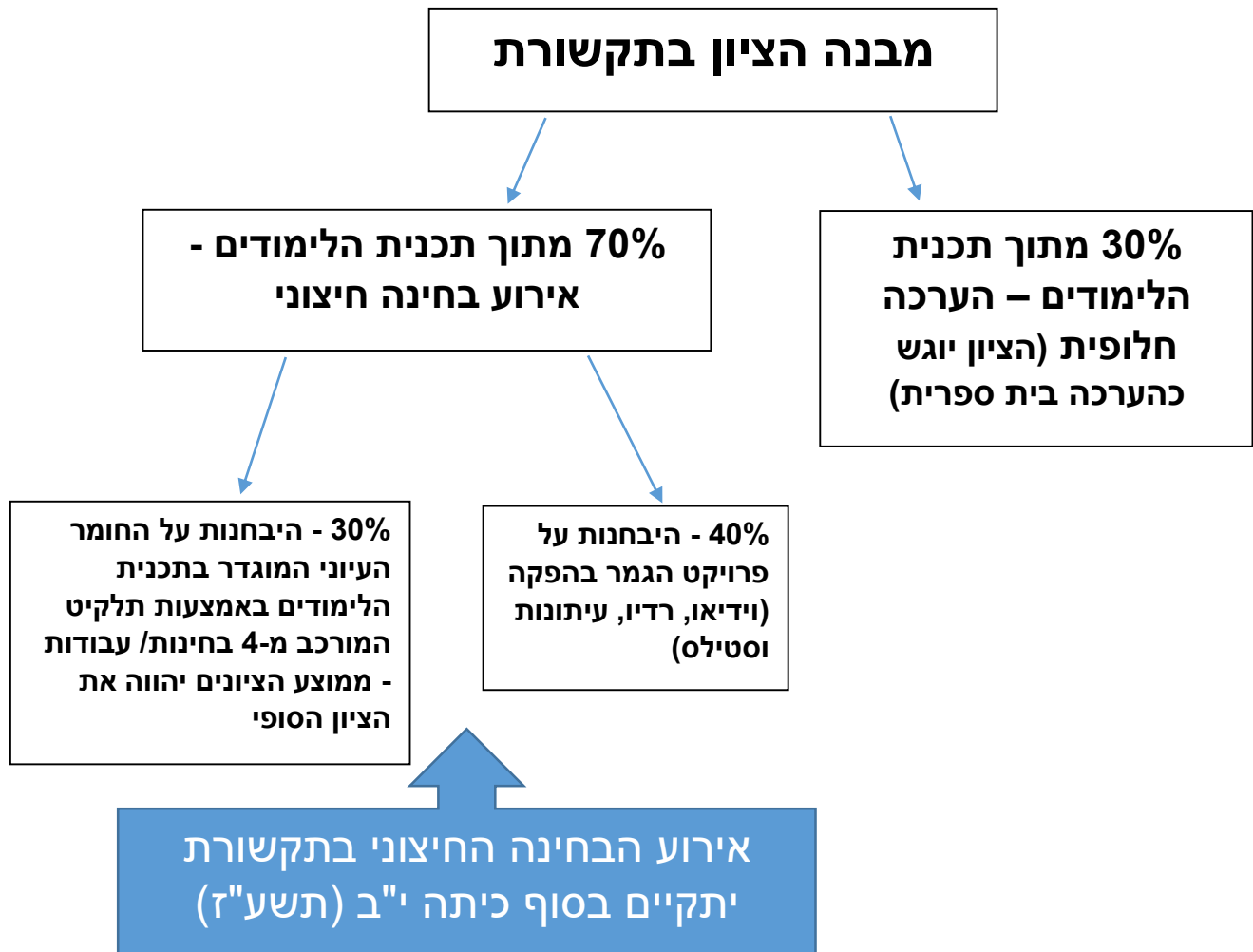
אחד מהיעדים המרכזיים של לימודי התקשורת העיוניים הוא להקנות כלים לקריאה, לצפייה ולהאזנה ביקורתית המאפשרים זיהוי של אינטרסים אידיאולוגיים, מקצועיים וכלכליים של העוסקים במדיה. בלימודי התקשורת המעשיים הלומדים מתנסים בתהליכי ההפקה באמצעי התקשורת השונים ומפתחים את היכולת התקשורתית והאמנותית שלהם ליצור בכלים אלו יצירה עצמאית.

התכנית רואה חשיבות בפיתוח שני המישורים המרכזיים בלימודי התקשורת: התלמידים כצרכנים ביקורתיים של אמצעי התקשורת, והתלמידים כיוצרים ונותנים ביטוי לעמדותיהם באמצעי התקשורת השונים.

באמצעות שתי מטרות אלה טיפוח הביקורת והערכת התקשורת מחד גיסא, והחינוך לביטוי אישי באמצעות יצירת תקשורת מאידך גיסא שואפת התוכנית להכשיר את הלומדים למעורבות ואחריות חברתית.

בחינת בגרות

כידוע לכם, בשנת הלימודים תשע"ה הוציא משרד החינוך הנחייה המבטלת את בחינות בכיתה י' ומתירה בחינת בגרות חיצונית אחת בכל מקצוע. על פי מודל זה חולקה תכנית הלימודים בתקשורת (**עיונית ומעשית**) ל-30% מהחומר אותו יש להעריך באמצעות הערכות חלופיות ו-70% מהחומר המיועד להיבחנות חיצוניות.

אירוע הבחינה יתקיים במתכונת המוכרת במסגרתה יגיע בוחן חיצוני לבית הספר, יעריך את הפקות הגמר, תיקי ההפקה ויפגש עם התלמידים. בטופס הדיווח על הציונים אותו ממלא הבוחן החיצוני יש להזין גם את הציון הניתן על ידי המורה העיוני לחומר הלימוד העיוני.

- ✓ בטופס הדיווח הסופי - יש לדווח על כל אחד ממרכיבי הציון כ-100%
- ✓ ייתכנו שינויים במבנה בחינת הבגרות - הודעה על שינויים (אם יהיו) תתקבל במהלך השנה.

עושים סדר – בין רפורמות ותכניות לימודים

מתוך הבנה ששנת הלימודים תשע"ה הייתה שנת תהפוכות בשל החלטת משרד החינוך לבטל את בחינות הבגרות בכיתה י', ולאור העובדה שבשנת הלימודים תשע"ו יורחב הפיילוט של תכנית הלימודים החדשה להלן טבלה המבקשת לעשות סדר בדברים ולארגן למורים את מהלך הדברים – אנא קראו את הטבלה בעיון.

שנת הלימודים	כיתה	תוכנית לימודים	בחינת בגרות	חלוקת 30/70
תשע"ה	י'	30/70	אין היבחנות חיצונית בכיתה י'	4 הנושאים להערכה חלופית, בכיתה י' = 30% ⏏ יסודות תקשורת המונים סוגי תקשורת - ביטויי, המונים מרכיבי התהליך התקשורתי - מוען, נמען, מסר, ערוץ, רעש, משוכ מודלים - קווי (לסול), מעגלי (דה-פולר), סמינטי (פסק), התפתחות אנטי התקשורת -מודל דן כספי עיתונות מקצועית מאמר: קץ הייתן המודפס המסורתי ⏏ עבודת העיתונאי בעיתונות הכתובה והמשודרת חפץ הבטוי עניין ליצור, עניין ציור המסאפרות של התקשורת - מאבק, כלב שמירה, זירת עיתונות, מנונים ערכי חדשותיות (לסונג ורנה) סוגי חדשות - קשה, רכה, סדר, א-סדר מקורות מידע משאים בעיתונות דד-ליין, תחקיר, איזון, אובייקטיביות, עיתונות צהובה צילום עיתונאי - חדשות, מגזין 62 אירועי מדיה ⏏ תקשורת שכנועית / פרסומות סוגי פרסומות - מסחרית, ציבורית, פוליטית, דתית אמצעי שכנוע במסמכות סטראטגיית ציפה ומשיג בפרסומות ⏏ ייצוג ורב-תרבותיות כור ההיתוך, רב תרבותיות רב תרבותיות בקולנוע הישראלי ייצוג מיעוטים בתקשורת + ארבעת השלבים מרכז ופריפריה הערכת החומר הנלמד תיעשה ע"י המורה המלמד והציון יועבר למשרד החינוך ע"י בית הספר.
	י"א שהתחילו בתשע"ה	תוכנית ישנה	נבחנו 1 יח"ל - 'מבוא לתקשורת המונים'. (בחינה חיצונית) מעשי - פרויקט חצי גמר מעשי	לא רלוונטי
	י"א שהתחילו בתשע"ד	תוכנית ישנה	נבחנו 1 יח"ל- אם לא נבחנו בכיתה י'. או נבחנו 2 יח"ל- אם נבחנו 1 יח"ל בכיתה י'. מעשי - פרויקט חצי גמר מעשי	לא רלוונטי
תשע"ו	י'	תוכנית חדשה (פיילוט) 30/70		המודולה הראשונה (תקשורת שפה ומציאות) = 30%
	או:	תוכנית 30/70		3 נושאים להערכה חלופית מתשע"ה (עבודת העיתונאי, פרסומות, ייצוג ורב תרבותיות)

תשע"ו			$3 +$ תתי נושאים לבחירה מתוך תוה"ל החדשה = סה"כ 30%
	י"א שמתחילים ב- י"א	תוכנית ישנה	מעשי - פרויקט חצי גמר מעשי
	או:	תוכנית חדשה (פיילוט) 30/70	מעשי - פרויקט חצי גמר מעשי
	י"א שהתחילו ב-י' וסיימו 30% הערכה חלופית	30/70	מעשי - פרויקט חצי גמר מעשי
ממשיכים את שאר החומר העיוני (כלומר: הנושאים שאינם להערכה חלופית): ◀ סוגת (ד'אנר) תוכניות המציאות (ריאליטיו) תוכניות מציאות - מאפיינים ובקורת מאמר: "אשליית הבחירה הדמוקרטית" סטריאוטיפים של קבוצה חברתית בתוכנית מציאות ◀ יסודות תיאורטיים לעיתונות הכתובה והמשודרת תפקידי התקשורת - סיקור, פרשנות/תיאום, המשכיות, בידור, גיוס השפעת התקשורת - רמות: קוגניטיבית, רגשית, התנהגותית תיאורית/ אסכולת סדר היום תיאורית/ אסכולת החברות מאמר: אובדן הלכות/ ניל פוסטמן ◀ תקשורת ודמוקרטיה חופש הביטוי, חופש העיתונות, זכות הציבור לדעת 4 הצדקות לחופש הביטוי 4 דגמי יחסי תקשורת שלטון הדגם הישראלי המעורב תקשורת מגויסת הגבלות חוקתיות של חופש הביטוי והעיתונות איסור פרסום צנזורה צבאית בל"צים סובדיזיה לשון הרע הגנת הפרטיות הסתה צנזורה בעידן השמיים הפתוחים הגבלות אתיות של חופש הביטוי והעיתונות צנזורה פנימית/עצמית ◀ יסודות תיאורטיים סוגי השפעה - המרה, עיצוב וחיזוק השפעות חזקות (תיאורית המזרק, הפלישה ממאס) (השפעות מוגבלות (אסכולת המערכה, שימושים וסיפוקים) השפעות חזקות מאוחרות (הבניית המציאות) ניאז מרקסיזם תיאוריות ניאז מרקסיסטיות (הגמוניה, הפוליטית כלכלית, פרנקפורט)			

				מפת התקשורת בישראל הכרת מפת התקשורת הישראלית שידור ציבורי לעומת שידור מסחרי/פרטי בעלות צולבת וריכוזיות מפת בעלויות תקשורת אלטרנטיבית (רשתות חברתיות, פורומים, בלוגים, טוקבקים) מאמר: "הבהלה לעכשיו" יובל דרור גלובליזציה, לוקליזציה, גלוקליזציה, אימפריאליזם תרבותי אלימות בתקשורת היקף האלימות בטלוויזיה 4 הסיבות לריבוי האלימות במדיה 4 תיאוריות-השפעת האלימות בטלוויזיה על הפרט ועל החברה ניתן לפרוס את החומר על פני שנתיים: י"א, י"ב.
תשע"ו	י"ב	תוכנית ישנה	ייבחנו: 1. עיוני: 'עיתונות כתובה ומשודרת' – 2 יח"ל (בחינת מפמ"ר ארצית, הנבדקת ע"י המורה המלמד). 2. מעשי: בחינה על הפקת הגמר – 2 יח"ל (וידיאו, רדיו, עיתונות או צילום - בוחן חיצוני).	לא רלוונטי

התמחויות בהפקה - וידיאו, רדיו, עיתונות כתובה וצילום סטילס

תפיסת העולם בלימודי תקשורת מבוססת על יצירת קשר בין הלימודים העיוניים והמעשיים כך שיזינו וישלימו זה את זה.

הלימודים העיוניים מהווים מסד רעיוני ותוכני ללימודי ההפקה. בחלק העיוני, מתוודעים התלמידים לתפקידיה של התקשורת בחברה, לדרכי פעילותה, למניעים והאילוצים העומדים מאחורי הפקת התוצרים התקשורתיים של ארגוני התקשורת ואת השלכותיהם על השיח ותפיסת העולם האישית, החברתית והתרבותית של הנמענים.

בחלק המעשי (הפקה) מתנסים התלמידים, הלכה למעשה, בהפקת תוצרים תקשורתיים. הלימודים המעשים מאפשרים ניסוי וטעייה, משתפים את התלמיד בתהליכים של יצירת ידע ומונעים צרכנות פאסיבית של ידע הנוצר ע"י אחרים, זאת באמצעות הקניית כלים לצריכה ביקורתית והפקה של תוצרי המדיה.

לטובת העמקת הזיקה בין הלימודים העיוניים והמעשיים אנו מבקשים לשלב בתוך מערכות השעות של המורים ישיבות צוות שבועיות בהן ידונו המורים בדרכים יצירתיות לשלב ולמזג את תחומי ההוראה שלהם.

חשוב לזכור, כי כיתת לימוד בהפקה אמורה לכלול עד 15 תלמידים וכן שהציוד בהתמחויות השונות חייב להתעדכן מדי שנה בעקבות התפתחויות טכנולוגיות חדשות ובהתאם למספר התלמידים בכיתה. פירוט הציוד הנדרש בכל אחד מהתמחויות יתפרסם בחוזר הפקה שישלח בהמשך.

וידאו

במסגרת לימודי הוידאו נדרשים התלמידים להפיק סרט תיעודי או כתבה תיעודית המשקפת חשיבה ביקורתית ויצירתית, מחד ומיומנות טכנית, מאידך. התפתחויות טכנולוגיות הביאו לכך שכל תלמיד בעל סמארטפון הינו כתב/ יוצר בפוטנציה בעל ראייה ייחודית. בלימודי ההפקה בוידאו אנו דורשים מהתלמידים לפרוץ את גבולות המוכר ולהציג יצירה תיעודית משמעותית וחוקרת המשקפת תהליך למידה ממושך. יחד עם זאת, אנו מבקשים להסב לחדד מספר עקרונות מפתח בנהלי ההפקה.

חידוד נהלי הפקה

לקראת בחינות הבגרות בהפקה בשנת הלימודים תשע"ו ברצוננו לחדד ולהבהיר מספר נהלי הפקה בוידאו חשובים ומרכזיים:

- **סוג ההפקה** – על תלמידי מגמת התקשורת במסלול הוידאו להפיק כתבה או סרט תיעודי בלבד. תלמידי מגמת תקשורת לא יכולים להפיק סרט עלילתי כסרט גמר לבגרות. לפיכך חשוב מאוד שלאורך לימודיהם יתנסו התלמידים בתרגילים שיכינו אותם לקראת ההפקה התיעודית.
- **מספר תלמידים בהפקות גמר** – מספר התלמידים בהפקה התיעודית לא יעלה על שלושה – לפי חלוקה לתפקיד: במאי, צלם ועורך. רק במקרים בהם מדובר בהפקה תיעודית גדולה ומורכבת בה קיימת הצדקה לקיומו של תפקיד רביעי – מפיק – תפנה הנהלת בית הספר אל הפיקוח עם הסבר מנומק לאישור תפקיד המפיק בהפקה.
- **וועדת חריגים** – בכל מקרה של בקשה לאישור חריג לתפקיד רביעי או כל אישור חריג אחר, תפנה הנהלת בית הספר באמצעות מכתב לוועדת החריגים של הפיקוח עד 15.2.2016. את המכתב יש להפנות אל עדן צולי עם העתק לערן ליבני ולמדריך המחוזי (פרטי התקשורת בטבלת המדריכים). למען הסר הספק, וועדת החריגים לא תאשר בקשות חריגות הקשורות באילוצים בית ספריים, כדוגמת מספר תלמידים רב ומספר הפקות רב. אישורים חריגים יינתנו לעבודה עיונית המחליפה פרויקט גמר מעשי לתלמיד המסוגל לכתוב עבודת חקר עיונית.
- **איסור על שימוש במכשירים סלולריים בהפקות** – ברצוננו להבהיר ולהדגיש כי חרף ההתפתחויות הטכנולוגיות בגזרת מצלמות הסלולר, אין לעשות שימוש במכשירים סלולריים (סמארטפונים מכל סוג שהוא) בצילום סרטי חצי גמר וסרטי גמר. התלמידים נדרשים להשתמש בציוד ההפקה המקצועי של המגמה. ניתן להשתמש בסמארטפונים לטובת תרגילי כיתה בלבד.
- **תיק הפקה דיגיטלי** – בשנת הלימודים תשע"ד התחלנו בהטעמת השימוש בתיק הפקה דיגיטלי כפיילוט. בתשע"ה השימוש בתיק הפקה דיגיטלי הפך חובה בכל ההפקות. ב-3 בספטמבר, 2015 יתקיים מפגש בוחנים וב-10 בספטמבר, 2015 מפגש מורים מעשיים כדי לדון (בין היתר) על תיק ההפקה הדיגיטלי במטרה להציע מודל משופר של תיק הפקה. לפיכך, בתחילת שנת הלימודים נעדכן את תיק הפקה הדיגיטלי והסבר מפורט ישלח. לפיכך, גם בשנת הלימודים תשע"ו תימשך העבודה על

תיקי הפקה דיגיטליים. חשוב לציין, שהמורה המעשי יכול להציע לתלמידיו מודל דיגיטלי המתאים להם בתנאי שכלול את כל מרכיבי תיק ההפקה הדרושים.

רדיו

על המורים לרדיו להתייחס בהכנת תכנית העבודה לכך שהרדיו נחשב, בטעות, למדיום דועך מול החזותי שהולך ותופס את כל עולם התקשורת, ולכך שאם יש האזנה לרדיו בקרב התלמידים, היא לרוב מסתכמת בתוכניות הבידור והמוזיקה. עלינו לטפח את הרדיו המדבר, האקטואלי, המארח, המראיין, הערכי, החברתי, הלא יח"צני, זה שחוקר ושואל ולא רק מנעים, מלטף ומעביר את הזמן. הרדיו החינוכי מכיל בתוכו גם לימודים וגם מעבדה חיה הפועלת יום יום כדי לתת במה לחומר העיוני. לא ניתן לוותר על אחד מאלו. לא על הלימוד ולא על העשייה בשידור חי.

תהליך ההוראה של מסלול הרדיו בנוי משלושה רבדים הנפרשים על פני שלוש שנים של לימוד. שנה ראשונה מוקדשת להבנת המדיום, השפה, מיקומו של הרדיו החינוכי ויכולות טכניות שבלעדיהן לא יוכלו התלמידים להמשיך וליצור. שנה שנייה מדגישה את המעבר מרדיו פופלארי ובידורי לרדיו עיתונאי עם דגש על תורת הריאיון וכתבת האינטרטים. בסיום השנה תוגש תכנית גמר עפ"י הכללים שמפורסמים במסמך "קריטריונים לרדיו חינוכי" המצוי באתר הפיקוח ובאתר "רדיו אחר". השנה השלישית מרוכזת בהפקת הגמר תוך יציאה ממסגרות וניצול הידע שנצבר ליצירת תכנית עיתונאית המכילה את כל מה שנלמד בשלוש השנים. הפירוט להפקת הבגרות מופיע במסמך "קריטריונים לרדיו חינוכי" המצוי באתר הפיקוח ובאתר "רדיו אחר".

אין בקרב התחומים הנושקים ל"רדיו" ביסוס אורייני כמו בתוכנית הזאת. התלמידים ברדיו מעבדים מחשבות לכתב, מן הכתב אל השפה תוך עיבוד חשיבה על חשיבה ועם ביקורת מיידית של מאזינים. המיידיות והמהירות יכולים להוביל לעבודה שטחית ועל המורים להקפיד להרים את התחקיר והביצוע לרמה עליונה.

הנחיות ונהלי עבודה יפורסמו בחוזר להפקת רדיו

עיתונות כתובה

תהליך ההוראה של מסלול העיתונות המודפסת והמקוונת מורכב. על המורים להתייחס בהכנת תוכנית העבודה לרמת המכוונות של התלמידים לכתובה בכלל וכתובה עיתונאית בפרט, לכישורי הכתיבה של התלמידים וליכולות הכתיבה המגוונות שלהם ולחשש מהכתיבה. על המורים המלמדים את המסלול לקחת בחשבון כי תלמידים קוראים פחות מבעבר, חשופים יותר לתרבות פופולארית במדיה האלקטרוניים ומעדיפים את המדיה האלקטרונית והשפה החזותית על פני השפה הכתובה.

לאור האמור לעיל ברור, כי יש לנסות ולקרב את התלמידים במהלך לימודיהם לעולם התקשורת הכתובה והמודפסת. מומלץ לעשות זאת באמצעות התאמת הנושאים, כלי ההוראה ושיטות ההוראה לעולם הלומדים תוך פיתוח אקלים כיתתי המזמן למידה משמעותית והעצמת התלמידים (שכלית, רגשית וערכית).

מבחינת התכנים, מומלץ לאפשר לתלמידים חופש בבחירת נושאי הדיון והכתיבה ולעודד פיתוח סגנון כתיבה אישי.

צילום סטילס

צילום סטילס הוא עולם ומלואו, באמצעות צילום סטילס עיתונאי - חברתי יכול אדם לשקף את מחשבותיו, דעותיו והשקפת עולמו, לחשוף את הצופים למציאות חדשה ובלתי מוכרת. לאורך ההיסטוריה היווה הצילום כלי חשוב ומשמעותי לשינוי חברתי. זמינות המצלמה בחיינו כיום, הופכת את מדיום הצילום לכלי העוסק בפענוח חברתי, תרבותי וסביבתי. פענוח זה מוביל לבניית חשיבה ביקורתית, תוך הרחבת מודעות הלומדים לסביבת חייהם, ניסוח עמדה אישית והובלת תהליכי מחשבה מעמיקים.

מטרות הלימוד בהתמחות סטילס הן להכשיר צלמים עיתונאיים חברתיים אשר יודעים להתבונן אל סביבתם, להבחין בנושאים חברתיים ולספר את סיפורם, לבחור את זווית הצילום הטובה ביותר, לצלם את הפריים האיכותי ביותר ולדעת לפענחו על פי כללי הניתוח והביקורת הנלמדים. התלמידים מתנסים בצילום סטילס בבית הספר ובשעות הפנאי. נושאי הצילום יעסקו בחברה, תרבות וסביבה. כמו כן, באמצעות תהליך בנייה והפקה של תערוכות צילום, יכירו ויתנסו התלמידים בתהליכי התחקיר, צילום ואוצרות, עמידה מול קהל וניסוח עמדה מנומקת.

הנחיות ונהלי עבודה יפורסמו בחוזר להפקת צילום סטילס

גמולי הגשה לבגרות

למען הסר ספק, גמולי ההגשה לבגרות נותרו ללא שינוי, הווה אומר, סך כל גמולי ההגשה לבגרות בתקשורת בהיקף 5 יח"ל לימוד הינו 3.5 על פי החלוקה הבאה:

1. מורה המלמד בכיתה י' 30% מהחומר הלימוד באמצעות הערכה חלופית זכאי לגמול הגשה לבגרות בהיקף 0.7.
2. מורה עיוני המגיש את תלמידיו לתלקיט הבחינות/ עבודות עיוניות (וייכלל כמרכיב בציון בחינת הבגרות החיצונית) זכאי לגמול הגשה לבגרות בכיתה י"ב בהיקף 1.4.
3. מורה מעשי המגיש את תלמידיו לפרויקט הגמר המעשי זכאי לגמול הגשה לבגרות בכיתה י"ב בהיקף 1.4.

גישות בהוראת התקשורת

אמצעי התקשורת מהווים גורם מרכזי בעיצוב עמדות והשקפות במציאות החיים היום יומית של החברה המקומית והעולמית. תקשורת היא אחת מהזירות החברתיות והתרבותיות המרכזיות. לימודי התקשורת מהווים הזדמנות חשובה לבירור האופן שבו מועברים בתקשורת ערכים כגון שפה, ותרבות וזהות ישראלית; סובלנות, פלורליזם וקבלת האחר; מוסר; אחריות, ערבות חברתית ואזרחית; דמוקרטיה ועקרונותיה; ערכים סביבתיים וחינוך לבריאות. לימודי התקשורת מהווים הזדמנות חשובה לחינוך לערכים אלה, ומנגד לחנך לצריכה ביקורתית של תקשורת שלעיתים מציגה ערכים הסותרים את אלה שנמנו לעיל.

1. השכלה כללית

תקשורת המונים בעידן הניו מדיה: צרכנות ביקורתית של אמצעי תקשורת בעידן של טכנולוגיות חדשות.

על פי מדיניות משרד החינוך כפי שפורטה בחוזר מנכ"ל תשע"ד – מרס 2014, החל משנה"ל תשע"ה תחול בחטיבה העליונה חובת למידת מקצועות להשכלה כללית אשר אין עליה חובת היבחנות בבחינות חיצוניות ואשר תוערך בהערכה פנימית בלבד. לימודי ההשכלה הכללית מיועדים להרחיב את אופקיו של הלומד ולעורר את סקרנותו ורצונו להעמיק ולהרחיב את ידיעותיו בנושא או בתחום דעת, במסגרת מערכת החינוך, במסגרות אחרות וכלומד עצמאי. לימודי ההשכלה הכללית עשויים להוות הזדמנות לעסוק בתכנים אשר אינם נמצאים בתכניות הלימודים המחייבות, כגון נושאים אקטואליים, חידושים בתחום הדעת והרחבת הדיון בסוגיות ערכיות. לחילופין, לימודי ההשכלה הכללית עשויים להוות מבוא המקנה רקע כללי ותשתית, או מצע ללמידת נושא או תחום דעת. יודגש כי לימודי ההשכלה הכללית אינם מיועדים ללימוד נושאים אזוטריים, או נושאים המצויים בשולי תחומי הדעת. לימודי ההשכלה הכללית יספקו ללומד חוויה של חשיפה, 'טעימה' או היכרות ראשונית עם נושא או תחום דעת ויקנו לו ידע ומיומנויות מעבר לאלו הנלמדים במסגרת תכניות הלימודים הקיימות.

רציונל:

לימודי התקשורת והקולנוע כמקצועות עכשוויים המעסיקים את תלמידינו מהווים אתגר למידה משמעותית אשר כל תלמיד החשף לאמצעי תקשורת מסורתיים וחדשים ראוי כי יקבל כלים לצריכה נבונה שלהם ויבין את ההזדמנויות כמו גם את האתגרים שמעמידים בפנינו הטכנולוגיות החדשות. תכנית זו אשר פותחה ע"י העוסקים בהוראת תחומי הדעת האלו מזמנת מפגש בלתי אמצעי של התלמידים עם התחום ושינוי מעמדם מצרכנים פאסיביים לאזרחים אקטיביים. התכנית היא מודולרית ומזמנת מפגש עם ערכים וחשיבה מסדר גבוה כמו גם רכישת מיומנויות של פדגוגיה דיגיטלית המותאמים למיומנויות המאה ה- 21

מטרות

- להבין את התפתחות אמצעי התקשורת והשפעתם החברתית והתרבותית
- להכיר את התכנים הקאנונים והפופולאריים המלווים את חיינו.
- להגביר את מודעות התלמידים למסרי תעמולה ושכנוע החל מפרסומות גלויות ועד לתכן שיווקי
- לעודד תלמידים ליזום פעולה ולהיות ערים לשינוי חברתי
- לוודא הפצת ידע ומתן כלים להרחבת מסרים מקוריים ויצירתיים
- לעורר חשיבה ביקורתית על תפקיד אמצעי התקשורת בעידן הניו מדיה

הצעה למבנה תכנית הלימודים וחלוקה לשעות הוראה : 30 ש"ש- 60 ש"ש

נושא	תוצרים	הל"ה – הוראה למידה הערכה	מספר שעות לימוד מומלץ והערות
הכרות עם אמצעי התקשורת	התקשורת בשבילי.....	פעילות יצירה	1-2 ש' פתיח חוויתי
מהאמנות לצילום: הרגע בו ניתן היה לשכפל ולהעתיק מציאות	צפייה ושינון של אמנות קאנונית יציאה לשטח "לשכפל מציאות.	צפייה באמנות והשוואה לצילום. מצגת תולדות הצילום ניתוח תוצרי צילום אישי בכתה.	4-6 ש' לחלק את השעות ללמידה ויצירה.

2-4 ש'	מאמר ו מצגת . הדגמה של שינויים טכנולוגיים : צפייה בסרט " פלזנטויל " (קישור לטריילר)	מאפיינים והשפעה של אמצעי תקשורת ושינויים טכנולוגיים	מהדינזאור לעכבר : תקשורת וטכנולוגיה טישטוש הגבולות בין אמצעי התקשורת,
6-8 ש'	* עבודות חקר קטנות בקבוצות * עיון בעיתונים ודליית אירועים מ"יום ההולדת ושנת הלידה" * דיונים פתוחים. * צפייה בפרק " העיתונאים " * השוואה בין צריכת מידע מעיתונות לעומת צריכה בפייסבוק. * צפייה בקטעי סרטים/ חדשות וניתוחם.	מפגש עם עיתונים שונים כניסה לארכיונים ואתרי עיתונים ועמודים ראשיים של עיתון - אפשרות להתנסות בעיתון מקוון	. קורא עיתון רק בפייסבוק: אופני צריכת מידע בעידן של הצפת מידע
4 ש"ש למודא פתיחת חשבונות google	מצגת שיתופית בנושא מסרי תעמולה ושיכנוע - לדוגמא	מהי פרסומת? מהם מסרי תעמולה ושיכנוע? צפייה בפרסומות, משדרי הסברה, תעמולה	. האזרח כצרכן: מתי התחילו למכור לנו הכל? טכניקות ויישום של מסרי תעמולה ושיכנוע
6-8 ש' חיפוש והיכרות עם אתרים בנושא	צפייה בסרטי תקופת המחאה , חיפוש מקורות, צפייה בתערוכת צילום , משפט ציבורי לבחינת מטרות המחאה והישגיה. הזמנת חכ"ם או פעילים חברתיים בעבר ובהווה .	התלמידים יבינו כי לתקשורת כח להוביל שינוי כמו גם הכח לשמר את המצב הקיים. התלמידים יתנסו ביצירות "משבשות" המקדמות שינוי	תרבות ושיבוש תרבות מחאת 2011 כבטוי לאקטיביזם חברתי לקראת הנסיעה לתל אביב
6-8 ש'	* סקירת תחנות הרדיו באוויר * סקירת הרדיו באינטרנט * פתיחת לוחות שידורים של תחנות הרדיו באינטרנט והבנה מה התוכן המוביל. * חלוקת התלמידים לתפקידי הרדיו והקמת צוות שידור. הכנת תוכנית, הקלטתה והעלאתה לרשת/לאתר בית הספר	היכרות עם הרדיו בישראל, מאפייניו, השינוי שעבר בעזרת האינטרנט. הפקת מיני תוכנית מגזינית.	שומע YOUTUBE מה זה רדיו?
4-6 ש' תכנון הסיור בת"א אפשרות מפגש עם פעיל חברתי	הנחייה וליווי – למידה משמעותית וחוויתית	כתיבת יומני מסע וצילום לקראת תערוכה. שאילת שאלות, תחקר	. כשהרחוב מגיע למחשב- מהגרפיטי לממים אינטרנטיים : סיור גרפיטי בתל אביב תערוכת צילום עדות מקומית
2-4 ש'	* הנחיית פעילות לתלמידים בחט"ב. הפצת ידע.	תכנון פרויקט הכולל הפצת ידע: תערוכה, מצגת שיתופית, סרט או קליפ, תיעוד חברתי ופיתוח יוזמה חברתית,	הגשת יומנים רפלקסיביים המגיבים על הנושאים השונים

2. הערכה חלופית

במסגרת הרפורמה של משרד החינוך שהחל בשנה"ל תשע"ה על המורים להעריך את התלמידים על 30% באמצעות הערכות חלופיות. השימוש בהערכות חלופיות נעשה גם טרם החלטת משרד החינוך בנושא, אך מתוך הבנת החשיבות של ההערכות כבסיס ללמידה משמעותית.

על המורים לדווח על ההערכות החלופיות שהם מבצעים בקישור הבא:
https://docs.google.com/forms/d/1_p0VHENHGWZeHqp0I9x0vEq8PyWFq4T2e0BHWaCaP58/viewform?c=0&w=1

להלן מספר הצעות להערכות חלופיות בתקשורת:

סיור לימודי

הצעות לסיור לימודי במסגרת לימודי תקשורת:

ביקור בצילומי תכנית טלוויזיה כמו "דה וויס"/"מצב האומה".
ביקור במערכת עיתון, בתערוכת צילומי העיתונות" עדות מקומית", "בתחנות טלוויזיה/ רדיו, במוזיאון תקשורת (במכללה הבין תחומית)

דוגמאות להערכה חלופית הנוגעת לסיורים:

השתתפות בצילומי תכנית ריאליטי:

לקראת הביקור :

* על התלמידים להכין חומר רקע על התכנית: מה מקור התכנית, הרעיון העומד מאחורי התכנית, מי היוצר? המשתתפים? ז'אנר התוכנית ומאפייניו ועוד, בהתאם לכל תכנית.
* להכין שאלות רלוונטיות לתכנית ולאופייה שניתן לשאול את המשתתפים, הבימאי וכדומה.

לאחר הביקור:

על התלמידים להגיש דף עבודה מסכם הכולל התייחסות להבדלים בין הצפייה בבית לעומת מה שנראה באולפן.
לדוגמא- התוכנית "הכוכב הבא":
-מראה האולפן.
-מנחה/ מנטורים/ משתתפים.
-ההתנהלות באולפן במהלך הצילומים ובהפסקות.
-התייחסות נוספת, אישית של התלמיד לפרט נוסף ששם לב אליו ושאינו נראה כשצופים בתוכנית בבית.

ביקור בערוץ טלוויזיה / באולפן רדיו:

לקראת הביקור:

על התלמידים להכין חומר רקע על גוף השידור ומקומו במפת התקשורת בישראל.
להכין 10 שאלות שיופנו למדריך הסיור ונוגעות למגוון נושאים: לוח השידורים, לחצים פוליטיים, אתיקה וכו'.

במהלך הביקור: לתעד בסטילס את הביקור (במידת האפשר).

לאחר הביקור: ליצור מצגת (5-7 תמונות) המספרות בתמציתיות את סיפורה של התחנה / הערוץ דרך התמונות.

המשחק הלימודי ככלי להערכה חלופית

משחק למידה מאפשר ארגון סביבה לימודית התורמת בין היתר ליצירת מוטיבציה פנימית, מעורבות פעילה של הלומד, אחריות אישית ורכישת מיומנויות בתחום התקשורת הבינאישית, שליטה ברגשות, שיתוף פעולה והתחשבות באחר.

הצעת לבניית משחק לימודי בקבוצות בנושא למידה הניתן ליישום על כל נושא בתכנית הלימודים בתקשורת:

המטרה: בניית משחק לימודי ל-4-5 משתתפים שיכיל 20 שאלות בנושא הנלמד.

שלבי העבודה

הנחיות לתלמידי הקבוצה:

- א. החליטו על מודל המשחק שאתם מעדיפים.
 - ב. הכינו מאגר של 30 שאלות ותשובות בנושא הנלמד, 15 ברמת ידע, ו-15 שאלות ברמת יישום. וודאו כי בשאלות המשחק שאתם מציגים יהיה קשר ברור בין המושגים לבין התיאוריות/מחקרים בפרק.
 - ג. לאחר בדיקת המורה, בחרו מתוך מאגר השאלות שהכנתם את 20 השאלות הטובות ביותר שהייתם רוצים לשלב במשחק.
 - ד. הקפידו על: 1. עיצוב המשחק. 2. קביעת ורישום הוראות מתאימות. 3. משך המשחק.
- ה. המשחק יוערך הן על ידי המורה והן על ידי תלמידי הכיתה:
- דרגו את המשחקים של חבריכם לכיתה מ-1-5 על פי הקריטריונים הבאים:
- * ההסברים למשחק ברורים.
 - * המשחק אסתטי ויצירתי
 - * המשחק מקורי.
 - * המשחק רלוונטי לחומר הלימוד.
 - * המשחק מהנה
- 1- לא מסכים כלל. 5 – מסכים במידה רבה.

דוח צפייה בסרט ככלי להערכה חלופית

מורים רבים משתמשים בסרטים כאמצעי לגיוון ההוראה והמחשת הנושא. אפשרות אחרת לשילוב סרטים בתהליך ההוראה וההערכה הינה מתן משימה לימודית בסוף נושא לימודי כאשר על התלמיד לחפש אחר סרט מתאים שידגים את התופעה/תיאוריה.

מטרות אופרטיביות:

- * התלמידים יזהו בסרט מושגים/תיאוריות שלמדו וינתחו את הסרט באמצעותם.
- לדוגמא:** בנושא ייצוגיות האישה בתקשורת:
 - מושגים ותיאוריות הקשורים לאופן הייצוג של נשים בתקשורת – איזה מ-4 שלבי הייצוג על פי קלארק ניתן למצוא בסרט.
 - תהליך החיברות - כיצד ניתן לקשר את תיאוריית החיברות לאופן הייצוג של הדמויות הנשיות בסרט.
 - * התלמיד יעריך באופן ביקורתי דמויות/אירועים המופיעים בסרט.
 - * התלמיד ינקוט עמדה עצמאית בנוגע לסוגיות העולות מהסרט.
 - * התלמיד יערוך רפלקציה על תהליך הצפייה בסרט.
- המורה יציע סרטים בהתאם לשיקוליו ולמידת היכרותו עם הסרטים.

סרטים מומלצים לניתוח: בילי אליוט, תלמה ולואיז, סרטי וולט דיסני המציגים את הסטריאוטיפ הנשי המסורתי: הנסיכה הקסומה, היפה והחיה, או מנגד את אלו המציגים דמויות נשיות לא סטריאוטיפיות כמו: מולאן, פוקהונטס, שרק.

סקירת אקטואליה שבועית

תלמיד אחד / זוג המציגים בפני הכיתה את עיקר חדשות השבוע שחלף ומנסה לקשרן לחומר הלימוד.

שלב עבודה:

1. סריקת עיתוני השבוע.
2. מיון הידיעות ובחירתן.
3. גזירתן והדבקתן בפלקט אקטואליה (שייתלה ברחבי ביה"ס)
4. בחירת נושא-שניים וחיבורם לחומר הלימוד.
5. ניתוח כתבות – באיזה חלק של העיתון ממוקמת הכתבה, באיזה עמוד, היכן בעמוד, גודל הכתבה, האם היא מובלטת על ידי רקע, התייחסות לכותרת (גודל האותיות, הדגשה, רקע ותוכן), האם מצורפות תמונות, מה הן מביעות, במידת הצורך התייחסות לעיתונאי – תוך חיבור לחומר העיוני
6. דיון בשאלה: כיצד התקשורת מציגה את הנושא שמצוי בכתבות. יש להתייחס לדרך הצגת הכותרות, צבעי הכותרות, מדוע ממוקמות הכתבות היכן שהן ממוקמות, מה מטרת התמונות – תוך חיבור לחומר העיוני
7. הערכת התלמיד תורכב הן מהצגת הדברים מול הכיתה והן מהתוצר המיועד לתלייה בביה"ס.

3. עבודות חקר

עבודות חקר בתקשורת מאפשרות ללומד להעמיק בתחום הדעת ולשאול שאלות בתחומי המדיה השונים שאלות על הקשר בין שימושים במדיה, השפעות של המדיה, פרשנות וקריאה של המדיה, ייצוגים של קבוצות ותופעות כמו גם בחינה ופרשנות של מציאות. התחום שלנו בתקשורת מזמן עבודות חקר בנושאים אקטואליים ורלוונטיים ומעורבות של לומד חוקר וסקרן.

מורים המנחים עבודות חקר מאפשרים לתלמידים לשאול שאלות, להתלבט ולבקר את המציאות כמשחק באמצעי התקשורת השונים.

הלכה למעשה, עבודות חקר יכולות להתבצע בהיקפים וברמות שונות, החל מעבודת חקר מצומצמת בנושא מוגדר מאוד ועד לעבודת חקר המקיפה המגשרת בין מספר נושאים – העיקר שהעבודה נכתבת מתוך עניין ובליווי והנחייה של המורה. לפרטים נוספים והנחייה

ניתן לפנות לאיבנה רטנר - ratnere@gmail.com

4. פדגוגיה דיגיטלית

פדגוגיה דיגיטלית כוללת תהליכי הוראה-למידה-הערכה חדשניים העושים שימוש מושכל בכלים שהעולם הדיגיטלי מזמן ומשלבת פיתוח יכולות חשיבה מסדר גבוה, יצירתיות ועבודה שיתופית.

פדגוגיה דיגיטלית שוזרת תקשוב באופן משמעותי ומשנה את דרכי ההוראה-למידה-הערכה ובעקבות כך את תפקידו של המורה שהופך ממעביר ידע למנחה וזאת בניגוד להוראה המשלבת דיגיטציה כחלק משיעור פרונטלי בלבד, כגון שימוש בסרטונים, אנימציות ומצגות.

הפדגוגיה הדיגיטלית מייצרת כל העת אופציות מגוונות, פורצות כיוונים חדשים, מאפשרת יצירתיות ואינה מקבעת דפוסים – הנחת יסוד זו עומדת בבסיסה של הוראת התקשורת כתחום דעת אקטואלי המתפתח כל הזמן.

ייחודיותה של הפדגוגיה הדיגיטלית שהיא פורצת את גבולות תחומי הדעת, הזמן והמרחב יכולה לתת מענה למגוון לומדים ולמגוון מורים.

כמורים לתקשורת הנדרשים להכשיר את תלמידיהם באמצעות מיומנויות של המאה ה-21 הנכם מתבקשים לשלב עקרונות של פדגוגיה דיגיטלית בכיתה – לפרטים ולרעיונות הנכם מוזמנים להיכנס לקישור המצורף: <http://digitalpedagogy.co> וכן ליצור קשר עם ערן ליבני, מדריך בצוות הפיקוח האמון על הטעמת פדגוגיה דיגיטלית בהוראת התקשורת והקולנוע – dominogross@gmail.com

5. למידה מבוססת פרויקטים - PBL

למידה מבוססת פרויקטים (PBL – Project Based Learning) היא שיטת הוראה למידה והערכה המאורגנת סביב פרויקט המניע את פעילויות התלמידים ללמידה בדרך החקר. שיטה זו דורשת למידה פעילה ועתירת חשיבה של התלמידים כשהמורה הופך ממסור ידע למנחה. התלמידים נדרשים לבחור פרויקט, לשאול שאלות, לחקור, לאסוף מידע, לפתח את התוצר ולהציגו בהתאם לתובנות שעלו בתהליך. הערכת הפרויקט כוללת הגשת טיוטות מרובות, תהליכי רפלקציה ומשוב מקדם.

להנחייה ולייעוץ ניתן לפנות לשי ולדמן – shaywa38@gmail.com

דוגמאות לשאלות פוריות בתחום התקשורת:

- אילו פעולות נוקטת התקשורת לקראת הבחירות כדי לקבוע סדר יום?
- כיצד משפיע הסמארטפון על חיינו?
- כיצד יוצרים תכנית רדיו?
- מהן הסכנות או היתרונות בכוח הרב שיש לרשתות חברתיות?

דוגמאות לתוצרים אפשריים בתחום התקשורת:

- ✓ משפט מבויים בנושא השלכות הסמארטפון על חיינו
- ✓ שעשעון מצולם בנושא השלכות המדיה החדשים על חיינו
- ✓ תערוכת צילומים בנושא "אובדן הילדות"
- ✓ קמפיין בחירות רדיופוני במתחם בית הספר

6. מחויבות חברתית ומעורבות קהילתית

במסגרת מתווה הרפורמה של משרד החינוך מחויב כל תלמיד בחטיבה העליונה לבצע פעילות חברתית-קהילתית בהיקף של 60 שעות בשנה. לימודי תקשורת מזמנים הזדמנות ייחודית לצאת מגבולות הכיתה לתעד (באמצעות המצלמה, העיתון והרדיו) את המתרחש בקהילה בתוכה הם פועלים. בשנת הלימודים תשע"ו אנו רוצים להציע לתלמידי המגמה להתחבר אל הקשר הרב-דורי בקהילה שלהם - קשר רב דורי בין תלמידי התיכון למבוגרים בקהילה הופך לחוויה מעצימה ומשמעותית בתהליך ארוך טווח באמצעות המדיה השונים.

המורים מזמנים לעודד את התלמידים לפעול בקהילה במסגרת פרויקטים שונים בתקשורת (המפורטים לעיל) – כפרויקט חצי גמר

יוזמה 1 – הפקת תוצר תקשורתי

תחום הדעת	תקשורת
כותרת היוזמה הפקת סרט תיעודי/כתבה תיעודית מצולמת/ כתבה רדיופונית/ כתבה לעיתון בית ספר בנושא: אנשי עדויות. מפגש רב דורי בין בני הנוער לניצולי שואה, אנשים שהקימו את הישוב, סיפורי עלייה	התלמידים יעברו הדרכה במטרה להכיר את קבוצת הגיל איתה הם אמורים להיפגש. לדוגמא: ילמדו על חייהם של ניצולי השואה בארץ, ילמדו על העליות השונות שהגיעו לארץ, ילמדו על ההיסטוריה של הישוב בו הם חיים.
תקציר ההצעה ותכנים עיקריים:	המטרה הראשונה: להפגיש את בני הנוער עם אוכלוסיית ניצולי השואה, או ותיקי הישוב, או אנשים עם סיפורי עלייה ייחודיים. הכרות עם העדה והתרבות ממנה הם הבאים, ההיסטוריה של התקופה עליהם מספרים האנשים. המטרה השנייה: הפקת תוצר תקשורתי על הדמות איתה נפגשו
מטרות	הפקת הסרט התיעודי/כתבה תיעודית מצולמת/ כתבה רדיופונית/ כתבה לעיתון דורשת עבודת תחקיר מעמיקה על הרקע של הסיפור, תחקיר על האדם עצמו, משפחתו, עיסוקיו ועוד. התחקיר דורש ראיונות עם האנשים, ראיונות עם אנשים המספרים על אותה דמות, חיפוש חומרים ארכיונים, חיפוש אחר חפצים המייצגים את הדמות.
היקף שעות	20 שעות הכשרה: 3 שעות-היכרות עם קהלי היעד – 8 שעות-פיתוח מעשי של מיומנויות עבודה בקבוצה מעורבת והיכרות עם רציונל, מטרות ודרכי העבודה במסגרת 9 שעות - סדנה בנושא הסרט התיעודי: צפייה וניתוח סרטים שנעשו על נושאים דומים, למידה כיצד לערוך תחקיר, ראיון, צילום תעודי, חיפוש חומרים בארכיונים,
חיבור לתכנית הלימודים	הפקת מעשיות מהוות יישום הלימודים העיוניים

המורה המעשי	מי ילווה את התלמידים? (מורה/מנחה/מדריך מלווה) גופים שותפים
רכז מגמת התקשורת בבית הספר מפמ"ר תקשורת וקולנוע וצוות מדריכי הפיקוח	למי לפנות?

יזומה 2 – דיאלוג דרך מדיה: הפקת תוצרים תקשורתיים משותפים על ידי תלמידים יהודים – ערבים / חילוניים – דתיים

תחום הדעת	תקשורת
כותרת היוזמה	דיאלוג דרך מדיה – הפקת סרטים/ תכניות רדיו/ כתבות לעיתון/תערוכת תמונות המשקפות נרטיבים משותפים רב תרבותיים ובין תרבותיים לקידום מטרות החיים המשותפים: הבנה אמפטיה, הפחתת סטראוטיפים והפחתת רגשות שליליים ולגיטימציה לנרטיב של הצד השני.
החזון	הפיקוח על התקשורת והקולנוע מציב את האדם במרכז, אדם בעל ערכים הומניסטיים, הדוגל בצדק חברתי, מאמין בשוויון ערך האדם ומקבל את השונה. השימוש במדיה מזמן אפשרות לספר סיפור להפיצו בקהילות השונות וליצור "אפקט אדווה"
תקציר ההצעה ותכנים עיקריים: מטרות, והיקף שעות	התלמידים יעברו תהליך של הכרות עם האחר. יפגשו לאורך השנה אחד אצל השני, במטרה להפיק תוצר תקשורתי משותף. בתהליך יתקיימו מפגשים חד לאומיים (בקבוצות לא מעורבות) להכנה ומפגשים משותפים דו לאומיים. המטרה: חינוך להכרת האחר באמצעות הפקת תוצרים משותפים. מפגש משותף מאפשר לגיטימציה לנארטיב של האחר, תוך עבודה על הפקת התוצר התקשורתי. המפגשים יתבססו על סדנאות דיאלוגיות המחזקות את האמפטיה, ההבנה וההכרה באחר. הסדנאות יתבססו על סיפורים אישיים שיהפכו לתוצרי הפקה. במסגרת כיתה י"א – אני והחברה (60 שעות) 18 שעות – פעילות בתוך הקבוצות עצמן בחד לאומי. לדיון על הנארטיבים שלהם והכרות עם מאפייני הקבוצה אותה הם עומדים לפגוש (להכיר את התרבות האחר) 12 שעות – מפגשים עם האחר 30 שעות – הפקת תוצרים משותפת ביקור של קבוצה אחת אצל השנייה חלוקה לקבוצות עבודה מומלץ לשלב כאן מחנה של יומיים של הקבוצות. בימים אילו יתקיים מפגש בלתי אמצעי בין הקבוצות שיוביל להפקת התוצרים.

הפרויקט מלווה בתיק הפקה הכולל רפלקציה על כל התהליך.	
מורה לתקשורת עיוני ומעשי כמו גם ליווי של גוף מקצועי המתמחה בהנחיה דיאלוגית	מי ילווה את התלמידים? (מורה/מנחה/מדריך מלווה)
ארגונים העוסקים במפגשי חיים משותפים בנושא המפגשים בין יהודים וערבים (גבעת חביבה, מט"ח)	גופים שותפים
רכז מגמת התקשורת מפמ"ר תקשורת וקולנוע וצוות המדריכים בפיקוח	למי לפנות?

עבודת גמר בתקשורת

בנוסף ללימודי תקשורת כמקצוע מוגבר/ מורחב יכול כל תלמיד להגיש עבודת גמר עיונית/ משולבת הפקה ברמה של חמש יחידות לימוד. לימודי התקשורת ככלל והסביבה התרבותית-תקשורתית-חברתית שבה אנו חיים מזמנות אינספור של נושאים ושאלות הראויות להיבחן דרך חקר המדיה. עבודת גמר הינה עבודת מחקרית הדורשת מן התלמיד לגבש נושא, לנסח שאלות והשערות מחקר, לאסוף חומר ביבליוגרפי ולבצע ניתוח ועיבוד של חומרים.

עבודה מחקרית בתחום התקשורת מאפשרת עיסוק במגוון שיטות מחקר לרבות: חקר ייצוגיים, ניתוח שיח, ניתוח תוכן, ניתוח מוסדי ועוד...

ככלל, הצעות לעבודות גמר יש להגיש עד ה-31 בינואר, 2016 באמצעות המערכת הממוחשבת בבית הספר. עם קבלת אישור ההצעה על התלמיד לעבוד בליווי המנחה שלו על עבודת הגמר עד להגשתה ב-31 בדצמבר, 2016.

יש להקפיד כי המנחה של העבודה יהיה בעל תואר שני (עדיפות לתואר שני מחקרי) כאשר נושא העבודה הינו בתחום המומחיות/ העיסוק של המנחה.

יש לקרוא בעיון את ההנחיות לכתיבת עבודת גמר באתר משרד החינוך - http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/AvodotGemer/MeidaKlali/klalim_unehalim/perek9.htm

לפרטים והנחייה נוספת ניתן לפנות למור חסיד-לוי – mor.hassid@gmail.com

פיתוח מקצועי - רישיון הוראה

על כל מורה ומורה לבדוק שאכן הוא עומד בדרישות של משרד החינוך:

תואר אקדמי בתקשורת, תעודת הוראה בתקשורת וכמובן השתלמות בתקשורת של לפחות 30 שעות כל שנה.

מורים ללא מעמד זה יוכלו ללמד אך לא יוכלו להגיש/לבחון לבגרות.

למורים בעלי תואר בתקשורת אך ללא תעודת הוראה - יש להשלים את תעודת ההוראה באחד מהמכללות או האוניברסיטאות

חשוב לציין שתעודת הוראה נחשבת ככפל תואר במשכורת המורה. כמו כן, תעודת ההוראה מאפשרת לקבל את הגמולים על ההשתלמויות בהן משתתפים המורים, הן בהשתלמות הבית ספרית והן בהשתלמות מקצועית בתחום.

למורים המלמדים מעל 8 שנים, בעלי תואר אקדמי בתקשורת וללא תעודת הוראה - יוכלו להגיש בקשה לרישיון הוראה קבוע על גבי הטופס המצורף:

<http://meyda.education.gov.il/files/CoachAdam/tfasim/BakashatRishayon.pdf>

יש למלא את הטופס, להחתים את מנהל/ת בית הספר, להחתים את המפמ"ר לתקשורת וקולנוע אחרי שיבקר בשיעור ולשלוח עם כל התעודות למשרד החינוך: לגב' אריאלה ברק, משרד החינוך, אגף בכיר לכוח אדם בהוראה, גף דירוג והסמכה, ירושלים, 91911

רישיון ההוראה דורש ללמוד 4 קורסים: תורת החינוך, תורת ההוראה, פסיכולוגיה של גיל הנעורים ומתודיקה של הוראת התקשורת.

רישיון ההוראה מעניק פחות תוספת לשכר מתעודת הוראה, אך מאפשר לקבל קביעות והכרה בגמולי השתלמות.

למורים בעלי תואר שאינו תקשורת - יצטרכו לעשות הסבה להוראה התקשורת באחת המכללות.

למורים בעלי תואר שאינו תקשורת ועשו הסבה להוראת התקשורת ביסודי - יצטרכו להשלים את לימודיהם לקראת תעודת ההוראה בתקשורת בחט"ע באחת המכללות.

לסיכום, כל אחד מאנשי צוות הפיקוח ישמח לעזור ולייעץ בנושא.

השתלמויות

כחלק מן הפיתוח המקצועי נדרשים כלל המורים להשתלם לפחות 30 שעות בשנה בתחום הדעת שלכם. להלן רשימה ראשונית של ההשתלמויות המתוכננות לתשע"ו – תכניות ההשתלמויות המפורטות ישלחו בתחילת השנה וכן הצעות להשתלמויות נוספות.

שם ההשתלמות	מחוז	רכזת ההשתלמות	גמול
הטמעת תכנית לימודים חדשה בתקשורת	מרכז	חני ינאי-גלין	30 ש"ש
הטמעת תכנית לימודים חדשה בתקשורת	צפון	איבנה רטנר	30 ש"ש
הטמעת תכנית לימודים חדשה בתקשורת	דרום	מור חסיד לוי	30 ש"ש
דיאלוג דרך קולנוע	צפון	איבנה רטנר	30 ש"ש
השתלמות מקוונת – תכנית לימודים חדשה	ארצי	איבנה רטנר	30 ש"ש

*** עם פתיחת שנה"ל תשע"ו נעדכן על השתלמויות נוספות.

ימי עיון

בשנת הלימודים תשע"ו יתקיימו שלושה עיון מרכזים (בתקשורת, בקולנוע ובהפקה) – ימי העיון יתקיימו ב- **26-27-28.6.2016** – למורי התקשורת ההשתתפות ביום העיון הייעודי בתקשורת הינו חובה במסגרת השתלמות הטמעת תכנית הלימודים החדשה בתקשורת.

אירועים מרכזיים

האירועים המרכזיים מטעם הפיקוח על התקשורת והקולנוע מביאים את היצירה של התלמידים לחשיפה ציבורית רחבה ומעל במות מקצועיות.

1. תחרות היצירה הצעירה 2015, שבמסגרת פסטיבל הקולנוע בחיפה תתקיים ב - 24/9/15 באולם קריגר שבחיפה. [\(קישור לתקנון התחרות\)](#)
2. תחרות "קליפ צעיר" – תתקיים ב – 24 דצמבר 2015 בסינמטק תל אביב [\(קישור לתקנון התחרות\)](#)
3. פיצ'ינג תלמידים בשיתוף מכללת סמינר הקיבוצים – מידע יתפרסם בתחילת השנה
4. תחרות "דוק-צעיר" שבמסגרת הפסטיבל הבינלאומי לסרטים דוקומנטריים "דוק אביב" שבסינמטק תל אביב
5. "דרך העדשה" תחרות סרטים בנושא זהירות בדרכים בשיתוף העמותה "אור ירוק" ממליצה להקדיש זמן והפקות – הפקות חצי גמר או הפקות הגמר - לנושא זהירות בדרכים כנושא חשוב ומשמעותי לחיי התלמידים.
6. תחרות היצירה הצעירה ע"ש וים ואן ליר שבמסגרת פסטיבל הקולנוע הבינלאומי בירושלים.

אירועים רבים ומגוונים מתרחשים במשך השנה, אירועים בהם מבקשים שמגמות התקשורת ישתתפו. אם אתם יודעים על אירועים נוספים שניתן לשתף את כלל בתי הספר אנא פרסמו בדף הפייסבוק של קהילת המורים לתקשורת וקולנוע ו/או תיידעו את אחד מצוות המדריכים.

המלצות לפעילות חוץ בית ספרית עם תלמידי המגמה

ביקור בתחנות רדיו:

גלי צה"ל

רחוב הדרור 23 יפו

טלפון: 03-5126666

רדיו FM103

radio@103.fm

תפוצות ישראל 13, גבעתיים, טל. 03-7333103

ביקור במערכות חדשות:

חדשות ערוץ 2, נווה אילן, ירושלים

ביקורים בימים: א'-ה' מ-10:15 עד 13:00
משך הסיור - שעה וחצי, הביקור בתשלום

לתיאום ביקור יש לשלוח את הפרטים הבאים: שם המוסד, מספר משתתפים, 3 תאריכים מועדפים ומספר טלפון לתיאום

visit@news2.co.il

חדשות ערוץ 10, גבעתיים

מיכל 054-2652265

michals@10.tv.il

דרך השלום 53 גבעתיים

ביקור באתר המבקרים של "ידיעות אחרונות"

הכשרת היישוב 27 ראשון לציון, טל. 03-9632251.

משך הסיור כשעתיים, בין השעות 09.00-19.00

מייל: visit@yedioth.co.il

פרויקט "קולנוע וזכויות אדם" (מגיעים לבית הספר)

[/http://www.rightsandcinema.org.il](http://www.rightsandcinema.org.il)

נעמה naama@stoptorture.org.il

טלפון: 02-6429825

ביקור במוזיאון התקשורת במרכז הבינתחומי - הרצליה

שעות פתיחה: א'-ה' 10:00-17:00

בימי ו' בשעות 10:00-14:00 סיורים מודרכים בלבד.

לתיאום ביקור במוזיאון museumcomm@idc.ac.il

טלפון לבירורים: 09-9527362

ביקור בתערוכה "עדות מקומית", מוזיאון הארץ

[/http://www.edutmekomit.co.il](http://www.edutmekomit.co.il)

יום עיון בחוג לקולנוע אונ' ת"א

talgreenberg22@gmail.com

דנאות בתחומים שונים "ידע במדיה"

ליאור: 0522450458

חופית: 0502305073

yeda.bamedya@gmail.com

ביקור בתחנות רדיו חינוכיות

יוני לביא: 106fm@hotmail.co.il

מורים חדשים

מורים חדשים שהצטרפו בשנות הלימודים תשע"ה ותשע"ו – ברוכים הבאים לקהילת המורים לתקשורת! צוות ההדרכה מאחל לכם התאקלמות מהירה ומוצלחת בשערי ההוראה – אנחנו עומדים לרשותכם בכל דבר ועניין.

מורים חדשים, עם כניסתכם לתפקיד הנכם מתבקשים:

1. ליצור קשר עם המדריך/ה האחראי על המחוז אליו משתייך בית הספר בו אתם מלמדים.

2. ליצור קשר עם מור חסיד לוי (פרטיה מופיעים בטבלת המדריכים) – האחראית על קליטת המורים החדשים לתקשורת. בשנת הלימודים תשע"ו תרכז מור את המורים החדשים לתקשורת ותקיים שניים-שלושה מפגשים משותפים במהלך השנה. פרטים נוספים ישלחו בהמשך השנה.

זכרו, שמירה על קשר רציף עם צוות ההדרכה הינו חשוב פי כמה מונים בשנות ההוראה הראשונות.

חינוך מיוחד

לחינוך המיוחד יש מגוון רחב מאד של כיתות ובתי ספר.

ברוב בתי הספר המקיפים מתקיימת "כיתה קטנה" של תלמידי חינוך מיוחד. לפעמים הם מוגדרים חינוך מיוחד ובעלי סימול 07. לפעמים הכיתה הקטנה היא של תלמידים בעלי ליקויי למידה ברמות שונות.

אני שמחה לעודד תלמידים בחינוך המיוחד ללמוד תקשורת. הסיבה העיקרית היא הצורך להכין אותם לחיים בסביבה תקשורתית מורכבת והכנה לקראת חיי אזרחות בשלים. הוראת התקשורת בכיתות אילו חייבת להיעשות בהתאם לרמת התלמידים והיכולות שלהם, עם הרבה אהבה, סבלנות וגם מקצועיות.

השנה קיימנו השתלמות למורים המלמדים תקשורת בחינוך מיוחד. ההשתלמות חיזקה את הצורך להמשיך וללמוד את התחום וללוות את המורים המלמדים חינוך מיוחד.

לפרטים נוספים והנחייה ניתן לפנות לעדן צולי - haeden@gmail.com